

> Retouradres Postbus 90653 2509 LR Den Haag

Overleg Infrastructuur en Milieu
Voorziter mevrouw I.R. Adema
p/a Plesmanweg 1-6
2597 JG Den Haag

Deltacommissaris
Herengracht 17-19
Den Haag
Postbus 90653
2509 LR Den Haag
www.deltacommissaris.nl

Ons kenmerk
DC- 2014-93

Datum 25 april 2014
Betreft Reactie op OIM advies 17 april 2014

Geachte mevrouw Adema,

Hartelijk dank voor het advies van het Overleg Infrastructuur en Milieu (OIM) van 17 april 2014 over de concept teksten over de deltabeslissingen en voorkeursstrategieën voor DP2015. Dit advies is besproken en door u toegelicht in de Stuurgroep Deltaprogramma van 24 april. Hierbij ontvangt u mijn reactie op uw advies, mede namens de partners in het Deltaprogramma.

1. Algemeen

Bij de uitvoering van de deltabeslissingen is een integrale aanpak zeer gewenst, door de opgaven voor waterveiligheid en zoetwater te verbinden met de ambities van andere partijen en overheden ('meekoppelen'). Dat is van groot belang om tot uitvoerbare en doelmatige oplossingen te komen. Conform deltawet heeft het Deltaprogramma twee doelen: ons land nu en in de toekomst beschermen tegen hoog water en de zoetwatervoorziening op orde houden. Andere opgaven dan waterveiligheid en zoetwatervoorziening moeten waar mogelijk een kans krijgen. Het experimenteerartikel uit de Deltawet maakt het gemakkelijker om de voor de andere opgaven benodigde middelen te concentreren. Op de benodigde financiële middelen zal ik in DP2015 expliciet ingaan. De rol van de gebruikers zal binnen de regionale uitwerking van de zoetwatermaatregelen vorm kunnen krijgen. De Topsector zal bij innovaties een rol spelen.

Een goede inpassing van de waterveiligheids- en zoetwatermaatregelen van het Deltaprogramma kan conform de Deltawet uit het Deltafonds worden bekostigd. Hierbij moet wel de vereiste soberheid in acht worden genomen. Over het goed meenemen van ruimtelijke kwaliteit in de volgende fase van het Deltaprogramma is door de DG Ruimte en Water, mede namens de deltacommisaris, advies gevraagd aan het College van Rijksadviseurs.

De hoofdlijn van de uitvoering van het Deltaprogramma is geborgd via de Deltawet. In DP2015 zal ik over de governance van het Deltaprogramma na de deltabeslissingen adviseren. Dit ligt in de stuurgroep Deltaprogramma van juni a.s. voor. Betrokkenheid van maatschappelijke organisaties blijft van groot belang en de betrokkenheid van het bedrijfsleven zal in de komende fase waarin er meer sprake zal zijn van uitvoering, groter kunnen worden.

Ik verwijs hiervoor ook naar het advies van prof. Teisman, waarvoor ook het OIM is bevroegd.

2. Deltabeslissing Waterveiligheid

Preventie, door bijvoorbeeld dijkversterking en rivierverruiming, blijft voorop staan in het waterveiligheidsbeleid. Het gewenste beschermingsniveau wordt vertaald in een normspecificatie voor de waterkering. Bij de vertaling is ook rekening gehouden met systeemwerking. Op enkele locaties is het zeer kostbaar of maatschappelijk zeer ingrijpend om het vereiste beschermingsniveau alleen met dergelijke preventieve maatregelen te bereiken, terwijl er wel kansen voor andere maatregelen bestaan. In die specifieke gevallen is het mogelijk een slimme combinatie toe te passen van preventieve maatregelen en ingrepen in de ruimtelijke inrichting of rampenbeheersing die bij elkaar het vereiste beschermingsniveau opleveren. Bij een slimme combinatie is sprake van een besparing op de uitgave voor dijkversterkingen. Daarom ligt het voor de hand dat het Rijk een bijdrage levert aan een slimme combinatie, in omvang vergelijkbaar met het bedrag dat op de subsidiering voor de dijkversterking wordt bespaard.

Waterrobuuste en klimaatbestendige inrichting van het binnendijkse gebied om beter met de toenemende weerextremen om te gaan is belangrijk voor laag 2. Nieuwe ontwikkelingen, herontwikkeling en beheer en onderhoud leiden zo weinig als redelijkerwijs haalbaar tot extra risico op schade of slachtoffers door hittestress, wateroverlast, droogte en overstromingen. Daar richt de deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie zich op. Rampenbeheersing (laag 3) moet op orde zijn, daar ligt een verantwoordelijkheid voor de Veiligheidsregio's.

De drinkwatervoorziening is een van de functies, die bij een overstroming tot bovenregionale schade kunnen leiden (nationale vitale en kwetsbare functies). Uiterlijk in 2050 zijn deze nationale vitale en kwetsbare functies beter bestand tegen mogelijke overstromingen. In DP2015 is bovendien opgenomen dat drinkwatervoorziening een publieke taak is: overheden hebben op grond van de Drinkwaterwet zorgplicht voor de zoetwatervoorziening.

3. Deltabeslissing Zoetwater

Mijn voorstel voor het DP2015 is dat het Rijk het al eerder voorgestelde principe van voorzieningenniveaus en de bijbehorende nationale spelregels verankert in rijksbeleid. Op deze wijze biedt het Rijk een kader en neemt de regie. De verantwoordelijkheden en bevoegdheden veranderen hierbij niet, alle overheden hebben een rol om gezamenlijk tot voorzieningenniveaus te komen. Ik voer als deltacommissaris de nationale regie. In het jaarlijkse Deltaprogramma zal ik de voortgang beschrijven. Belangrijk is om eerst ervaring op te doen met het nieuwe instrument 'voorzieningenniveau' en de toepassing van bestaand bestuurlijk instrumentarium, alvorens andere manieren van verankering aan de orde kunnen komen. Het voorzieningenniveau betreft de kwantiteit en waar relevant ook de kwaliteit van het water. De maatregelen die daarvoor nodig zijn, zullen worden opgenomen in de programmering van de Zoetwaterbeschikbaarheid.

Een bijzondere vorm van gebruik is de drinkwatervoorziening. Dit is een publieke taak: overheden hebben op grond van de Drinkwaterwet zorgplicht voor de zoetwatervoorziening. Ook de instandhouding van natuur vraagt voldoende

zoetwater. De overheid heeft de verplichting om instandhoudingsdoelen voor beschermde gebieden te realiseren, op grond van Europees en nationaal beleid (onder meer Natura 2000 en Kaderrichtlijn Water). Overigens richt de Waterwet zich op alle maatschappelijke functies.

Ik deel het belang dat bij de uitwerking van maatregelen voor de zoetwaterbeschikbaarheid slim moet worden meegekoppeld met maatregelen die in het kader van verdrogingsbestrijding worden genomen. Om zo tot maximale synergie te komen. In het voorstel voor het uitvoeringsprogramma van de Hoge zandgronden is dit ook zo uitgewerkt. Integratie van verdrogingsaanpak in het Deltaprogramma past echter niet bij hoe de opgaven in de huidige Deltawet zijn neergelegd.

Het OIM heeft een aantal voorstellen voor kennisvragen. Deze zullen worden meegenomen in de analyse naar de kennisvragen voor het vervolg van het Deltaprogramma die nu plaatsvindt.

4. Deltabeslissing IJsselmeergebied

In DP2015 is opgenomen dat flexibel peilbeheer maatregelen vereist om oevers geschikt te maken voor peilwisselingen, natuurschade te mitigeren en wateroverlast te voorkomen.

5. Deltabeslissing Rijn-Maasdelta

Scheepvaart is meegewogen in de besluitvorming net als andere belangen. De voorgestelde deltabeslissing leidt niet tot ingrepen die directe scheepvaarteffecten hebben.

Voorkeursstrategieën

1. Voorkeursstrategie Rijnmond-Drechtsteden

De komende jaren zullen partijen gezamenlijk in een proces van joint fact finding nader onderzoek doen naar verdere vergroting van de Kleinschalige Wateraanvoer en de alternatieven daarvoor, waaronder een eventuele permanente oostelijke aanvoer. Effecten van de verschillende opties, inclusief die van de scheepvaart, zullen daarbij een rol spelen.

2. Voorkeursstrategie Rivieren

Met rivierverruiming snijdt het mes aan twee kanten: het beperkt de waterstandsstijging die door klimaatverandering optreedt en draagt daarmee extra bij aan het beperken van het overstromingsrisico achter de keringen. Ook is rivierverruiming vaak goed te koppelen aan gebiedsontwikkelingen, zoals in het project Waalweelde gebeurt. De mogelijke verhouding tussen dijkversterking en rivierverruiming is voor de periode tot 2030 uitgewerkt als richtinggevend kader. Bij de uiteindelijke afweging tussen dijkversterking en rivierverruiming spelen de doelbijdrage, kosten, meekoppelkansen en medefinanciering, overige baten, effecten op overige functies (zoals scheepvaart) en draagvlak een rol. Maatwerk, innovatie, multifunctionele oplossingen en bouwen met de natuur zijn belangrijke punten bij uitwerking van de maatregelen.

In het onderzoek naar transport van water van Waal naar de Maas bij droogte (lage rivierafvoer) zullen verschillende opties in beeld worden gebracht en effecten incl. die op de scheepvaart worden meegenomen.

Door het deelprogramma Rivieren is gekeken naar de mogelijke systeemwerking langs een riviertak. Dat geldt ook voor de Nederrijn-Lek inclusief de Grebbedijk. In de voorkeursstrategie Rivieren voor de Rijntakken is ook de inzet van Rijnstrangen als mogelijk toekomstig retentiegebied opgenomen. Naar verwachting zal inzet als retentie pas op langere termijn, na 2050, nodig zijn. De komende jaren zal de voorkeursstrategie nog verder uitgewerkt worden. Daarbij zal ook de vraag op welke wijze tijdelijke bestemming binnen Rijnstrangen plaats kan vinden, aan de orde komen.

Internationale samenwerking is voor mij ook een belangrijk punt. Nederland stemt het beheer van de grote grensoverschrijdende rivieren Rijn, Maas, Schelde en Eems af met andere landen in het stroomgebied via de internationale rivierencommissies. Daartoe behoren ook afspraken over hoogwaterbescherming. De Rijnministers hebben in oktober 2013 in een verklaring het belang van klimaatadaptatie benadrukt. Ze vinden investeringen in hoogwaterretentie en meer aandacht voor laagwatergebeurtenissen noodzakelijk en acteren hierop.

Als onderdeel van het Hoogwaterbeschermingsprogramma vindt op dit moment een projectoverstijgende verkenning naar de aanpak van piping plaats.

3. Voorkeursstrategie Waddengebied

Op de vraag van het OIM dat ook voor de Waddeneilanden zelfvoorzienendheid geen doel op zich is, kan ik aangeven dat alle Waddeneilanden zelf de ambitie hebben om in 2020 zelfvoorzienend te zijn voor drinkwater. Duurzaamheid is vanzelfsprekend van belang.

4. Voorkeursstrategie Kust

Behoud van zoetwaterbuffers is van belang. Het belang van duinwater voor de drinkwaterbereiding is al veilig gesteld in de Waterwet. Bescherming van de kust vindt plaats door het handhaven van het kustfundament. Indien in de toekomst sprake is van kustuitbreiding zullen alle effecten worden meegewogen, ook die voor drinkwater.

Met vriendelijke groet,

W.J. Kuijken
Regeringscommissaris voor het Deltaprogramma

> Retouradres Postbus 90653 2509 LR Den Haag

Overleg Infrastructuur en Milieu
voorzitter mevrouw I.R. Adema
p/a Plesmanweg 1-6
2597 JG Den Haag

Deltacommissaris
Herengracht 17-19
Den Haag
Postbus 90653
2509 LR Den Haag
www.deltacommissaris.nl

Ons kenmerk
DC-2014/144

Datum 5 juni 2014
Betreft Reactie op OIM advies 2 juni 2014

Geachte mevrouw Adema,

Hartelijk dank voor de actieve rol en inbreng van het OIM in de totstandkoming van de deltabeslissingen en voorkeursstrategieën. Dit is bevorderlijk geweest voor de kwaliteit van de inhoud en de besluitvorming. Uw advies van 2 juni dat aanvullend is op uw advies van 17 april jl. is door u toegelicht en besproken in de Stuurgroep Deltaprogramma van 4 juni jl.. Hierbij ontvangt u mijn reactie op uw aanvullende advies, mede namens de stuurgroep Deltaprogramma.

Het OIM heeft in haar aanvullende advies gereageerd op de concept hoofdstukken 1, 4, 5, en 6 van het Deltaprogramma 2015 (DP2015) en deelt de inhoud daarvan. Hieronder reageer ik op uw kanttekeningen op deze hoofdstukken waarbij u expliciet voor de uitvoering het belang benadrukt van (ruimtelijke) kwaliteit (inclusief cultureel erfgoed), integraliteit, meekoppelen, duurzaamheid en samenhang.

1. De inhoud betreffend

Ten aanzien van aanzanding van het zomerbed als gevolg van rivierverruiming is in het Deltaprogramma opgenomen dat bij de verdere uitwerking van rivierverruimingsmaatregelen rekening worden gehouden met de effecten op de scheepvaart en ook op andere (gebruiks)functies. Ik deel dat alle partijen, ook de sectoren, een bijdrage kunnen leveren om tot innovatieve maatregelen te komen. Die bijdrage kan in de vorm van mensen, middelen en/of door de mogelijkheid te creëren.

Ten aanzien van de 'worst case' droogtesituatie gelden net zoals voor waterveiligheid de voorkeursstrategieën voor zoetwater en bijbehorende maatregelen voor alle deltasenario's, dus ook voor het scenario waarin het klimaat sterk verandert en de vraag sterk toeneemt. De nieuwe klimaatscenario's van het KNMI laten overigens zien dat het nieuwe droge scenario minder extreem is dan waar in de voorkeursstrategieën rekening mee is gehouden.

De deltabeslissing Zoetwater en het Deltaplan Zoetwater zorgen voor blijvende aandacht voor zoetwater en de gebruikers ervan, onder meer vanwege het economisch belang en het belang van een gezond en evenwichtig watersysteem.

De betrokken overheden spreken in overleg met de gebruikers voorzieningenniveaus voor zoetwater af. Hiermee wordt voor de gebruikers transparant wat de beschikbaarheid van zoetwater is en wat de kans op watertekorten in een bepaald gebied is. Het voorkomen van watertekorten is een gezamenlijke inspanning van overheden en gebruikers. Ook in het vervolg van de deltabeslissingen en voorkeursstrategieën zullen de gebruikers betrokken blijven.

Deltacommissaris

Datum
5 juni 2014

Ons kenmerk
DC-2014/144

Met de Stroomstudies West-Nederland ontstaat inzicht in het effect op het hoofdwatersysteem van het totaal aan geprogrammeerde maatregelen en mogelijke ontwikkelingen zoals een zout Volkerak-Zoommeer, verdieping van de Rotterdamse haven en de nieuwe zeesluis IJmuiden. Ook wordt in het Deltaprogramma 2015 opgenomen dat bovenstroomse onttrekkingen daarin worden meegenomen. Indien het op lange termijn nodig blijkt om maatregelen te treffen, zoals een toename van de afvoer via de IJssel bij laagwater, zal dit in samenhang met de effecten op andere delen van Nederland zoals West Nederland worden beschouwd.

Ten aanzien van de stress test, in het Deltaprogramma zullen de cumulatieve effecten van de maatregelen nader in beeld worden gebracht. Dit is opgenomen in de Kennisagenda van het Deltaprogramma.

Het OIM hecht waarde aan ruimtelijke kwaliteit bij het realiseren van de kerndoelen van het Deltaprogramma waterveiligheid en zoetwatervoorziening. Zoals beschreven in het Deltaprogramma 2015 (paragraaf 2.1) is bij de uitvoering van de deltabeslissingen een integrale aanpak inderdaad zeer gewenst om tot uitvoerbare en doelmatige oplossingen te komen. Dit door de opgaven voor waterveiligheid en zoetwater te verbinden met de ambities van andere partijen en andere overheden (meekoppelen). In de governance voor de vervolgorganisatie is hier nadrukkelijk aandacht voor. Alle overheden, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven hebben een verantwoordelijkheid om tot een geslaagde integrale aanpak te komen. De partijen in het OIM zijn hierbij ook een belangrijke partij. Ik stel het dan ook erg op prijs dat de partijen hier ook een verantwoordelijkheid zien.

In het DP2015 is opgenomen dat het borgen of toevoegen van ruimtelijke kwaliteit een belangrijke meerwaarde van een integrale benadering is, ook in de volgende fase van het Deltaprogramma. De directeur-generaal Ruimte en Water van het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft dan ook, mede namens de deltacommisaris, advies gevraagd aan het College van Rijksadviseurs, als vervolg op een advies dat het College in september 2012 over dit onderwerp heeft gegeven. Dit advies zal bij het vervolg van het Deltaprogramma betrokken worden.

2. Het proces betreffend

Ten aanzien van de aanbevelingen voor de governance: de gebruikers blijven belangrijk. Het OIM zal in het vervolg een rol blijven spelen. Ook zullen de gebruikers circa twee keer per jaar overleggen met de landelijke stuurgroep Zoetwater. Dit wordt ook opgenomen in het DP2015. Wat betreft uw signaal van minder beschikbare inzet, ik zal waar mogelijk uw organisaties op het belang van een actieve deelname wijzen. Verder kan het mogelijk helpen om uw inzet op basis van de programmering en agendering in het Deltaplan Waterveiligheid en het Deltaplan Zoetwater te bepalen. De Deltaplannen kijken zes en twaalf jaar

vooruit.

Deltacommissaris

Ten aanzien van de constatering dat voldoende financiële middelen voorwaarden zijn om de opgaven van het Deltaprogramma te kunnen realiseren, dat deel ik vanzelfsprekend. Ik ga er dan ook van uit dat de voeding van het Deltafonds wordt doorgezet na 2028 zoals ik in mijn financiële analyse in het DP2015 ook heb opgenomen. In het Deltaplan Zoetwater is voor de korte termijn (2015-2021) mede op basis van regionale voorstellen een concreet investeringsprogramma geagendeerd. De investeringen door het Rijk (uit het Deltafonds) voor de korte termijn passen binnen deze voorlopige reservering. In Deltaplan Zoetwater is ook in beeld gebracht welke maatregelen na 2021 nodig kunnen zijn. In het jaarlijkse Deltaprogramma wordt de voortgang van de korte termijn maatregelen en de nut en noodzaak van toekomstige maatregelen inzichtelijk gemaakt inclusief de daarvoor benodigde middelen.

Datum

5 juni 2014

Ons kenmerk

DC-2014/144

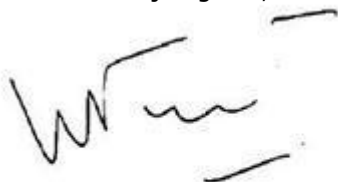
Ten aanzien van generieke uitwisselbaarheid tussen de drie lagen van meerlaagsveiligheid, voor waterveiligheid zijn duidelijke doelen voor het te realiseren beschermingsniveau benoemd. Deze worden vertaald aan eisen voor de waterkering. Preventieve maatregelen door dijken, duinen, ruimte voor de rivier en stormvloedkeringen zijn de belangrijkste manier om het beschermingsniveau te realiseren. In specifieke gevallen, waar kosten voor een preventieve oplossing hoog zijn of waar zwaarwegende maatschappelijke belangen spelen, is middels een slimme combinatie een meerlaagse oplossing mogelijk met uitwisseling tussen lagen. Vanwege de basis met preventieve maatregelen, stel ik geen generieke uitwisselbaarheid voor.

Ten aanzien van het verbinden van het Deltaprogramma met de Nationale Adaptatiestrategie, het Deltaprogramma maakt daar onderdeel van uit en is zo automatisch verbonden.

Ik vertrouw erop hiermee een goede manier invulling aan uw adviezen te hebben gegeven.

Nogmaals dank voor uw bijdragen aan het Deltaprogramma tot nu toe. Graag zie ik die ook in de toekomst tegemoet bij de uitwerking van de deltabeslissingen en voorkeursstrategieën.

Met vriendelijke groet,

W.J. Kuijken
Regeringscommissaris voor het Deltaprogramma